

นโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567

กัลญฐิตา วรฤทธิกร¹

วันที่รับบทความ: 7 พฤษภาคม 2568

วันแก้ไขบทความ: 30 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ: 2 สิงหาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มอมตะเริ่มต้นจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในไทยตั้งแต่ทศวรรษ 2530 โดยได้รับการส่งเสริมจากรัฐไทยผ่าน BOI และนโยบายเปิดเสรีเศรษฐกิจ ก่อนขยายสู่ภูมิภาคอาเซียน อมตะมีโครงสร้างทุนเข้มแข็งจากการถือครองทรัพยากร เครือข่ายธุรกิจ และการเข้าถึงกลไกรัฐ พร้อมความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชนชั้นนำและผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งเอื้อต่อการขยายการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ และมีบทบาทหลักในการลงทุนและพัฒนา “นิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว” ที่แขวงจำปาสัก ผ่านบริษัทร่วมทุนกับรัฐบาลลาวภายใต้กรอบความร่วมมือ G2G ซึ่งการลงทุนในลาวช่วยกระจายฐานการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน เสริมบทบาทของไทยในเวทีเศรษฐกิจและอิทธิพลทางการเมือง (2) การลงทุนของกลุ่มอมตะได้รับแรงสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐไทยและองค์กรเอกชนข้ามชาติ ชนชั้นนำทางธุรกิจมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนการลงทุนข้ามพรมแดนด้วยการใช้เครือข่ายทางอำนาจในภาครัฐและเอกชน รัฐไทยใช้กลไก “Thailand Plus” และ “CLMV Connectivity” สนับสนุนการลงทุน ส่วนรัฐบาลลาวเปิดรับด้วยสิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และอมตะใช้กลยุทธ์ดึงบริษัทร่วมทุนในลาว เลือกพื้นที่ยุทธศาสตร์เป็นเมืองอุตสาหกรรมอัจฉริยะ โดยการสนับสนุนจากรัฐไทยและแหล่งเงินทุนอื่น (3) กลุ่มอมตะมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับรัฐไทยในระดับนโยบาย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ทั้งด้านเงินทุน กฎระเบียบ และการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ สะท้อนโครงสร้างแบบทุน-รัฐพึ่งพากัน ซึ่งเอื้อต่อการขยายการลงทุนใน สปป.ลาว การลงทุนของกลุ่มอมตะในลาวเป็นตัวอย่างของบทบาททุนไทยในการผลักดันยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาค กลุ่มทุนไทยทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงรัฐกับตลาด ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายทุนและขยายอิทธิพลเศรษฐกิจในภูมิภาค ส่วนองค์กรระหว่างประเทศมีบทบาทสนับสนุนผ่านโครงการโครงสร้างพื้นฐานในลาว อยู่ภายใต้เครือข่ายนโยบายระดับภูมิภาค ที่ช่วยบูรณาการเศรษฐกิจ CLMV กับไทยและอาเซียน

คำสำคัญ: ชนชั้นนำทางการเมือง; เครือข่ายนโยบาย; กลุ่มทุนอุตสาหกรรม; นิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว; สปป.ลาว
ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: kuntitaworakritikorn@gmail.com

Government Policy to Support Investment in the Amata Industrial Estate in Lao People's Democratic Republic from 2017 to 2024

Kuntita Worakrittikorn¹

Received: May 7, 2025

Revised: July 30, 2025

Accepted: August 2, 2025

Abstract

This research article examines the government policy to support investment in the Amata Industrial Estate in Lao People's Democratic Republic from 2017 to 2024. The technique of qualitative research was employed. Data were collected using the techniques of documentary research and in-depth interview. Data were analyzed using content analysis techniques. Findings are as follows: (1) The Amata group commenced from the development of the real estate industry in Thailand from the 1987s with the promotion from the Thai government through BOI and the economic liberalization policy prior to its expansion to ASEAN. Amata has a strong capital structure with the possession of resources, business networks, and access to state mechanisms as well as a close relationship with the elites and the policy makers. This facilitated the investment expansion locally and abroad. The Amata group played a major role in the investment and development of the “Lao Amata Industrial Estate” in Champassak province through a joint venture company with the Lao state under the G2G cooperation framework. The investment in Laos distributed the production base, reduced costs, increased the border trade value, and strengthened the roles of Thailand in the economic stage as well as in political influence. (2) The investment in the Amata group was supported by Thai government agencies and multinational private organizations. Business elites played a leading role in the mobilization of the cross-border investment using the power networks in the public and private sectors. The Thai state used the mechanisms of “Thailand Plus” and “CLMV Connectivity” to support the investment. Lao state received privileges in the special economic zone. Amata used the strategy in establishing a joint venture company in Laos by selecting a strategic area as a smart industrial city with the support from the Thai government and other financial resources. (3) The Amata group has a strong relationship with the Thai government at a policy level. It receives support from public agencies in the aspects of capital, rules and regulations, and investment promotion abroad. This reflects the structure of the capital-state interdependence which facilitates the investment expansion in Laos. The investment of the Amata group in Laos is an example of the role of Thai capital in advocating the strategies at a regional level. The Thai investors play a role as mediators in the policy to connect the state with the market and promote the transfer of capital and the expansion of economic influence in the region. International organizations play a supporting role through the project of infrastructure in Laos under the policy networks at a regional level integrating the CLMV economy between Thailand and ASEAN.

Keywords: Political Elite; Policy Network; Industrial Capital Group; Lao Amata Industrial Estate; Lao PDR

Type of Article: Research Article

¹Ph.D. Candidate, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University
Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: kuntitaworakrittikorn@gmail.com

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2560-2567 ประเทศไทยได้เผชิญกับพลวัตทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการลงทุนระหว่างประเทศอย่างชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนไทยในต่างประเทศ (Outward Foreign Direct Investment--OFDI) ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งภายใต้แนวทางการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ “Thailand 4.0” ที่มุ่งสร้างความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ได้กำหนดเป้าหมายชัดเจนในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยขยายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia Laos Myanmar Vietnam) ที่มีศักยภาพด้านแรงงาน ราคาทรัพยากรต่ำ และตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในบริบทนี้ รัฐบาลไทยจึงได้ออกนโยบายและมาตรการสนับสนุนมากมายผ่านหน่วยงานสำคัญ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการขยายธุรกิจของบริษัทไทยในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะผ่านการสนับสนุนด้านภาษี การเงิน และองค์ความรู้ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2562) ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้กลายเป็นปัจจัยเร่งที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการลงทุนของภาคเอกชนไทย โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพาการส่งออกและห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศอย่างเข้มข้น ภาคเอกชนไทย โดยเฉพาะกลุ่มบริษัทที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการกระจายความเสี่ยงของฐานการผลิตและหันไปพิจารณาการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีเสถียรภาพมากกว่า เช่น สปป.ลาว (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2022) โดยในช่วงเวลาดังกล่าว กลุ่มอมตะได้ดำเนินการวางแผนและพัฒนาโครงการ “นิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว” ในแขวงจำปาสัก สปป.ลาว โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในไทยและลาว รัฐบาลไทยได้มีบทบาทสำคัญผ่านการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี บริการสนับสนุนการลงทุน และความช่วยเหลือเชิงกลยุทธ์จาก BOI (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2563) ควบคู่ไปกับการสนับสนุนเชิงองค์ความรู้จากการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในการพัฒนาแนวทางการจัดการนิคมที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรองรับเป้าหมายทางเศรษฐกิจแบบใหม่ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2565) ขณะเดียวกัน การสิ้นสุดช่วงเวลาในปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีความสอดคล้องกับจุดเปลี่ยนของแผนยุทธศาสตร์ทั้งของไทยและลาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ของลาว (ค.ศ. 2021-2025) และการประเมินผลกระทบหลังวิกฤตโควิด-19 ต่อโครงสร้างการค้าและการลงทุนในภูมิภาค (United Nations Conference on Trade and Development, 2023) จึงถือเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์นโยบายภาครัฐที่มีบทบาทชัดเจนต่อการตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชนข้ามพรมแดน จากทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าการลงทุนของกลุ่มอมตะใน สปป.ลาว มิใช่เพียงความพยายามของภาคเอกชนในการขยายธุรกิจสู่ตลาดใหม่เท่านั้น หากแต่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายของภาครัฐไทยที่มีเป้าหมายในการสร้าง “ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ” ด้วยการกระจายความเสี่ยงทางการผลิต ส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างการเชื่อมโยงเศรษฐกิจระดับภูมิภาคเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก การศึกษานี้จึงสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายในอนาคต เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเศรษฐกิจไทยในระดับภูมิภาคอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

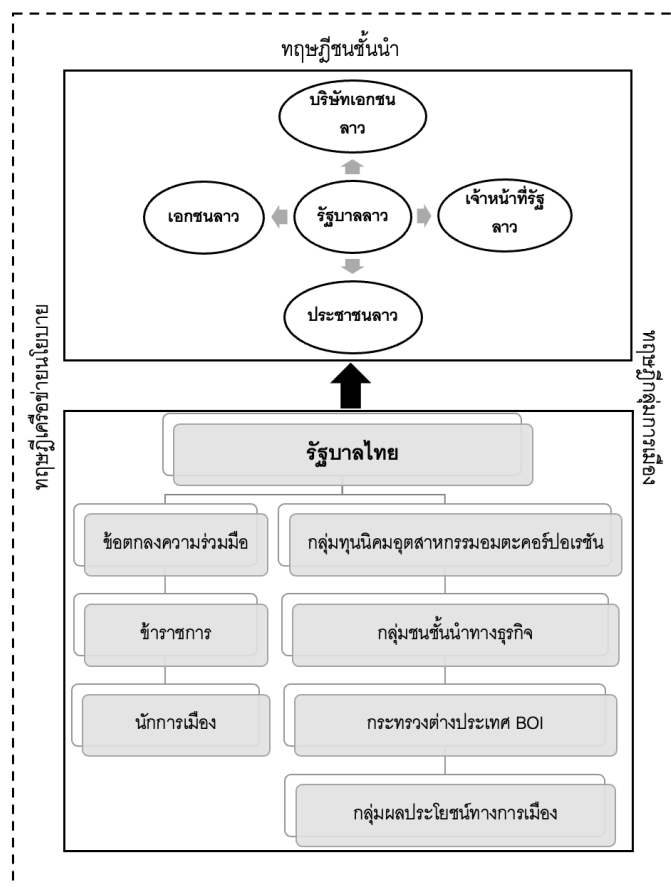
1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พัฒนาการ การก่อตัว และความเข้มแข็งของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชั่นในการลงทุนและส่งเสริมการพัฒนาในประเทศลาวระหว่างปี พ.ศ. 2560-2567

2. เพื่อศึกษาบทบาทของชนชั้นนำทางธุรกิจและตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในการขยายการลงทุนของกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชั่นไปยังประเทศลาวในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567

3. เพื่อศึกษาลักษณะของปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันกับรัฐบาลไทย รัฐบาลลาว และหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในประเทศลาวในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทฤษฎีชนชั้นนำ (elite theory) เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมที่มีลักษณะเป็น โครงสร้างแบบพีระมิด โดยกลุ่มคนจำนวนน้อยซึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมจะอยู่ที่จุดยอดของพีระมิด ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มชนชั้นนำดังกล่าวมีความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร ข้อมูล และการตัดสินใจเชิงนโยบายมากกว่าคนทั่วไป (Pareto, 1935; Mosca, 1939; Mills, 1956; Michels, 1999) ทฤษฎีเครือข่าย นโยบาย (policy network theory) เป็นการอธิบายความสัมพันธ์เชิงซับซ้อนระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสีย หลากหลายกลุ่ม ซึ่งมีบทบาทร่วมกันในการกำหนด ทบทวน และผลักดันนโยบายสาธารณะ รัฐมิใช่ผู้กำหนดนโยบายเพียง ลำพัง แต่เป็นหนึ่งในตัวแสดงภายในเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาครัฐกิจ หน่วยงานรัฐ และองค์กรอื่น ๆ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยน ทรัพยากรและอำนาจอย่างต่อเนื่อง (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2542; Rhodes, 1997; Marsh & Smith, 2000) และทฤษฎีกลุ่ม การเมือง (political group theory) เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย โดยกลุ่มการเมือง ต่าง ๆ มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งการล็อบบี้ การประสานงาน และการสร้าง พันธมิตรกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน (Truman, 1951; Olson, 1965; Lowi, 1979) ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกลุ่มชนชั้นนำทางธุรกิจของบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) กลุ่มนักการเมือง สปป. ลาว และบริษัท อมตะซิตี้ ลาว จำกัด ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชนชั้นนำทางธุรกิจของบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน 8 คน ได้แก่ (1) ดร. วิวัฒน์ กรมดิษฐ์ ประธานเจ้าหน้าที่เทคนิควิศวกรรม และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ในประเทศไทย บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (2) นายสุวัฒน์ โปร่งจิตต์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลาง (ผู้บริหารตามนิยามของ ก.ล.ต.) (3) นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (4) นายอรรถวิทย์ สุวรรณภักดี ประธานคณะที่ปรึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ด้านยุทธศาสตร์ (5) นางสมหะทัย พานิชชีวะ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท อมตะ วิเอ็น จำกัด มหาชน (6) นายสมชัย เอมบำรุง ผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (7) นายภาสกร ชัยรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (8) นางมณฑา ประณูทนต์พาล ที่ปรึกษาประธานกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักการเมือง สปป. ลาว และบริษัท อมตะซิตี้ ลาว จำกัด จำนวน 8 คน ได้แก่ (1) Mr.Varong Tangpraprutkul, Managing Director of AMATA City Laos Co. Ltd. (2) Mr.Vantana Norintha, Director General of the Investment and Promotion Department, Ministry of Planning and Investment, Lao PDR (3) Mr.Somdy Douangdy, Former Deputy Prime Minister and Minister of Finance, Lao PDR (4) Mr.Supphan Keomisay, Former Minister of Planning and Investment, Lao PDR (5) Mr.Thongloun Sisoulith, General Secretary of the Lao People's Revolutionary Party and President of Lao PDR (6) Mr.Phouvieng Ngaophasy, Deputy Director of General Secretariat of the Lao National Committee for Special Economic Zones, Lao PDR (7) Mr.Thanongsinh Kanlagna, Executive Vice President, National Chamber of Commerce, Lao PDR (8) Mr.Samly Boutsady, Director General of the Department of Industry and Handicraft, Ministry of Industry and Commerce, Lao PDR

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากคณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 3 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารจากตำราวิชาการ งานเขียนสื่อสิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ วารสารและจุลสาร ทั้งที่เป็นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน บทความในหนังสือพิมพ์ทั้งรายวันรายสัปดาห์ ข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567 ที่ผ่านมา โดยข้อมูลที่ได้ส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลที่ปรากฏอยู่ก่อนแล้ว และรายงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องการ

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกลุ่มชนชั้นนำทางธุรกิจของบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่นฝั่งไทย กลุ่มนักการเมือง สปป. ลาว และบริษัท อมตะลาวซิตี้ลาว จำกัด รวมจำนวน 16 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำบันทึกที่ได้จากการสัมภาษณ์นโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567 ได้แก่ พัฒนาการ การก่อตัว และความเข้มแข็งของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันในการลงทุนและส่งเสริมการพัฒนาในประเทศลาว พ.ศ. 2560-2567 บทบาทของชนชั้นนำทางธุรกิจและตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในการขยายการลงทุนของกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันไปยังประเทศลาว พ.ศ. 2560-2567 และปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันกับรัฐบาลไทย รัฐบาลลาว และหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ในการผลักดันการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในประเทศลาว ช่วงปี พ.ศ. 2560-2567 มาจัดหมวดหมู่และจัดกลุ่มข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2560-2567 ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. พัฒนาการ การก่อตัว และความเข้มแข็งของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันในการลงทุนและส่งเสริมการพัฒนาในประเทศลาว พ.ศ. 2560-2567

1.1 พัฒนาการและการก่อตัวของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันในบริบทไทยและภูมิภาคอาเซียน

กลุ่มบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชัน จำกัด (มหาชน) ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มทุนเอกชนไทยที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมแบบครบวงจร โดยมีจุดเริ่มต้นในช่วงปลายทศวรรษ 2530 ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่กระแสอุตสาหกรรมอย่างเข้มข้น ภายหลังจากการประกาศใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) อมตะก่อตั้งโดยนายวิกรม กรมดิษฐ์ นักธุรกิจที่เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับภาคอุตสาหกรรม เริ่มต้นจากโครงการ “อมตะนคร” จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่มีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน และได้รับความนิยมอย่างมากจากนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะญี่ปุ่นและยุโรป จนกลายเป็นต้นแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษในไทย ทั้งนี้ ภายใต้นโยบาย “เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” หรือ Smart Eco-Industrial City อมตะได้ขยายขอบเขตจากการพัฒนาเพียงพื้นที่อุตสาหกรรม ไปสู่การให้บริการด้านสาธารณูปโภค การจัดการโลจิสติกส์ ทรัพยากรน้ำ พลังงาน และการพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว การยกระดับสู่ “กลุ่มทุนอุตสาหกรรมระดับภูมิภาค” เริ่มชัดเจนในช่วงปลายทศวรรษ 2540-2550 เมื่ออมตะขยายการลงทุนสู่ประเทศในกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยในการสร้างห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาค เช่น โครงการอมตะซิตี้ เบียนห้วย ในเวียดนาม และโครงการอมตะ สมาร์ท แอนด์ กรีน วิลเลจ ในแขวงจำปาสัก สปป.ลาว กลยุทธ์สำคัญในการขยายตัวของอมตะ คือ การจับมือกับพันธมิตรในพื้นที่ และใช้ความร่วมมือกับภาครัฐทั้งในและต่างประเทศ เพื่อผลักดันนโยบายร่วมด้านเศรษฐกิจ การเติบโตของอมตะจึงสะท้อนศักยภาพของทุนไทยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจระดับภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ความเข้มแข็งเชิงโครงสร้างของกลุ่มทุนอมตะและความสัมพันธ์กับรัฐ

กลุ่มบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชัน จำกัด (มหาชน) เป็นหนึ่งในกลุ่มทุนเอกชนไทยที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งในประเทศและระดับภูมิภาค โดยเฉพาะผ่านการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว แขวงจำปาสัก สปป.ลาว ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของทุนไทยในการขยายบทบาททางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ CLMV ความสำเร็จของกลุ่มอมตะเกิดจากการผสานกลยุทธ์ทางธุรกิจกับความสัมพันธ์ทางการเมือง โดยกลุ่มอมตะมีความเชื่อมโยงแน่นแฟ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในไทยและลาว ทำให้สามารถลดข้อจำกัดทางนโยบาย และเจาะเข้าสู่ตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพ เช่น ด้านโลจิสติกส์และการผลิต อีกทั้งยังอาศัยจุดแข็งของลาว เช่น ต้นทุนแรงงานต่ำ และกฎหมายแรงงานที่ยืดหยุ่น แม้จะเผชิญปัญหา เช่น ระบบราชการที่ล่าช้า การเปลี่ยนแปลงกฎหมายบ่อย และการขาดแคลนแรงงานฝีมือ แต่การลงทุนของอมตะยังสร้างผลบวกต่อเศรษฐกิจมหภาคของทั้งสองประเทศ ได้แก่ การจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และรายได้กลับคืนไทยในรูปแบบของกำไรและ

ภาษี ซึ่งช่วยส่งเสริม GDP ไทย บทบาทของกลุ่มอมตะยังสะท้อนปรากฏการณ์ “รัฐกับทุนผูกขาดแบบใหม่” ที่กลุ่มทุนขนาดใหญ่มีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางการนโยบายเศรษฐกิจ และมีส่วนในการผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ในภาพรวมอมตะแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของทุนเอกชนที่สามารถใช้ยุทธศาสตร์ผสมผสานทางเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อขยายอิทธิพลของทุนไทยในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

1.3 บทบาทของอมตะคอร์ปอเรชันในการพัฒนาและดำเนินโครงการนิคมอุตสาหกรรมใน สปป.ลาว (พ.ศ. 2560-2567)

กลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชัน ได้แสดงบทบาทสำคัญในฐานะชนชั้นนำทางธุรกิจของไทยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจลาว โดยเฉพาะผ่านการลงทุนใน “นิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลลาว ตามนโยบายเปิดรับการลงทุนต่างประเทศ ความเชี่ยวชาญของอมตะในการบริหารนิคมอุตสาหกรรมช่วยสร้างความเชื่อมั่นในหมู่นักลงทุนและภาครัฐ แม้จะต้องเผชิญกับข้อจำกัด เช่น ระบบราชการที่ล่าช้า แรงงานฝีมือไม่เพียงพอ และโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้ การลงทุนของอมตะในลาวสะท้อนการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจลาว จากการพึ่งพาการเกษตรและทรัพยากรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยลาวกลายเป็นเป้าหมายสำคัญของนักลงทุนหลายประเทศ อมตะเป็นหนึ่งในกลุ่มทุนแรก ๆ ที่เข้าไปปักหมุดในเขตเศรษฐกิจพิเศษของลาว ซึ่งแสดงถึงบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของทุนไทยในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ดังนั้น บทบาทของกลุ่มทุนอย่างอมตะไม่เพียงสะท้อนพลังของภาคเอกชนไทยในเวทีภูมิภาค แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจระดับมหภาคของไทย

1.4 ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองจากการขยายการลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชัน

การขยายการลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันในเขตเศรษฐกิจพิเศษของลาวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างชัดเจน ด้านเศรษฐกิจ การลงทุนช่วยสร้างงาน ลดปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมทักษะแรงงานของคนลาว ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในระดับท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ค่าแรงที่ต่ำกว่าประเทศไทยเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนเข้ามา ลดต้นทุนการผลิต และกลายเป็นทางเลือกสำคัญท่ามกลางแนวโน้มการปรับขึ้นค่าแรงในไทย อย่างไรก็ตาม ลาวยังเผชิญปัญหาการขาดแรงงานฝีมือ เนื่องจากแรงงานจำนวนมากเลือกไปทำงานในประเทศที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า เช่น ไทยและเกาหลีใต้ ทำให้รัฐบาลลาวจำเป็นต้องพิจารณานโยบายเปิดรับแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น ในมิติยุทธศาสตร์ การลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของลาวในสายตานักลงทุนต่างชาติ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาสู่ประเทศ เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของลาวในระดับภูมิภาค ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลลาวกับกลุ่มทุนไทยยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี และเปิดพื้นที่ให้ไทยมีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้นในภูมิภาค ทั้งนี้ ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับกระบวนการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างไทย-ลาว และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากรัฐไทย หากดำเนินการอย่างเป็นระบบ การลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันจะเป็นตัวอย่างสำคัญของการใช้ทุนไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภูมิภาค และยกระดับบทบาทของไทยในเวทีเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างมั่นคง

2. บทบาทของชนชั้นนำทางธุรกิจและตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในการขยายการลงทุนของกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันไปยังประเทศลาว พ.ศ. 2560-2567

2.1 กลไกและตัวแสดงที่มีบทบาทสนับสนุนการลงทุนใน สปป.ลาว

ในยุคโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ภาคเอกชนไม่ได้มีบทบาทจำกัดอยู่แค่การแสวงหากำไร หากยังทำหน้าที่เป็น “ตัวแสดงเชิงนโยบาย” (policy actor) ที่มีอิทธิพลต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ โดยเฉพาะในกรณีของบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันที่ลงทุนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมครบวงจรในแขวงจำปาสัก สปป.ลาว ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2567 โครงการดังกล่าวไม่เพียงแต่มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่ยังเป็นการผนวกยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐไทย รัฐลาว และทุนไทย ผ่านการเจรจาเพื่อสิทธิประโยชน์ เช่น การลดภาษีและสัมปทานที่ดินระยะยาว ทั้งนี้ การลงทุนของอมตะได้ส่งผลในระดับมหภาค ทั้งในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี การฝึกอบรมแรงงานท้องถิ่น และการเชื่อมโยงเครือข่ายการลงทุนระดับ

ภูมิภาค ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของเอกชนในฐานะกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจภูมิภาคมากกว่าจะเป็นเพียงผู้ตามนโยบายรัฐ นอกจากนี้ ผู้บริหารอมตะยังมีวิสัยทัศน์ในการใช้การลงทุนเป็นเครื่องมือลดแรงกดดันกฎหมาย ส่งเสริมการสร้างกฎหมาย แรงงานข้ามชาติ และผลักดันให้เกิดการเติบโตร่วมในภูมิภาคอาเซียน กรณีอมตะจึงแสดงให้เห็นว่า ภาคเอกชนสามารถเป็น “ตัวแสดงแทนทางการเมือง” (political actor) ที่ทรงพลังในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งในประเทศเจ้าบ้านและในระดับภูมิภาค โดยมีบทบาทเทียบเท่าหรือเกินกว่าภาครัฐในบางมิติ ภายใต้บริบทของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2.2 โครงสร้างและบทบาทของชนชั้นนำทางธุรกิจไทยและอาเซียน

ลาวตั้งอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพสูงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการลงทุนจากต่างชาติในอุตสาหกรรมพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และนิคมอุตสาหกรรม การลงทุนจากภาคเอกชนไทย โดยเฉพาะผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น สิทธิพิเศษทางภาษีและสินเชื่อจาก EXIM Bank มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจลาว แม้ลาวจะเผชิญความท้าทายจากสถานการณ์โลกและโควิด-19 แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการลงทุนผ่านเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น นิคมอุตสาหกรรมอมตะลาว การเปิดรับการลงทุนรูปแบบ PPP โดยเฉพาะในโครงการเขื่อนพลังน้ำซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลลาวใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนทางการเมือง พบว่า ลาวอยู่ภายใต้การปกครองแบบพรรคเดียว โดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ซึ่งสร้างเสถียรภาพและความต่อเนื่องทางนโยบาย ส่งผลให้ภาคเอกชนมีความมั่นใจในการลงทุน นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น การลงทุนร่วมกับไทยในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ลาวยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจกระทบต่อการลงทุนในระยะยาว แต่โอกาสในการเติบโตยังมีสูง โดยเฉพาะในด้านพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการขยายระบบโลจิสติกส์

2.3 นโยบายของภาครัฐไทยและลาวในการสนับสนุนการลงทุนภาคอุตสาหกรรม

ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567 รัฐบาลไทยและลาวมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกับบริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมรายใหญ่ของไทย ภายใต้กรอบนโยบาย ประเทศไทย 4.0 และการพัฒนา เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) รัฐบาลไทยได้สนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น ยานยนต์สมัยใหม่ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีชีวภาพ ผ่านสิทธิประโยชน์ทางภาษีและค่าธรรมเนียมความสะดวกผ่านระบบ One Stop Service พร้อมทั้งลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น รถไฟความเร็วสูงและระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ อมตะตอบสนองด้วยการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร และอมตะซิตี้ในพื้นที่ EEC โดยยกระดับสู่ Smart City ที่บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน พร้อมดึงดูดนักลงทุนต่างชาติจากญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และยุโรป

ในด้านการลงทุนต่างประเทศ อมตะได้ขยายสู่แขวงจำปาสัก สปป.ลาว ด้วยการจัดตั้ง “AMATA Smart and Eco City Namor” ซึ่งเป็นโครงการเมืองอุตสาหกรรมอัจฉริยะที่มีโครงสร้างพื้นฐานครบวงจร รัฐบาลลาวสนับสนุนผ่านการให้สัมปทานระยะยาว สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และการอนุญาตให้ผลิตไฟฟ้าใช้เอง อมตะยังส่งเสริมแรงงานท้องถิ่นผ่านโครงการฝึกอบรมและร่วมมือกับรัฐในการพัฒนาทักษะแรงงาน แนวทางการลงทุนของอมตะสะท้อนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนทั้งสองประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเศรษฐกิจแบบยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างเครือข่ายการผลิตในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) โดยใช้ข้อได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ ต้นทุนแรงงาน และโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น นโยบายรัฐไทยและลาวมีความสอดคล้องกันในการส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรม ทั้งด้านกฎหมาย สิทธิประโยชน์ และโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการขยายตัวของกลุ่มทุนอุตสาหกรรมรายใหญ่ อาทิ บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคอย่างยั่งยืน

2.4 กระบวนการและยุทธศาสตร์การขยายการลงทุนของกลุ่มอมตะใน สปป.ลาว (พ.ศ. 2560-2567)

แม้ว่าการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมแบบ One Stop Service จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนในลาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายการลงทุน ได้แก่ โครงสร้างภาษีของลาวที่มีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูง และไม่มีสิทธิลดหย่อนเหมือนในไทย ซึ่งส่งผลต่อ

การดึงดูดแรงงานไทยที่มีทักษะสูง บริษัทจึงต้องใช้มาตรการจูงใจเพิ่มเติม เช่น การจ่ายค่าตอบแทนในสกุลเงินบาท หรือให้สวัสดิการพิเศษเพื่อชดเชยภาวะภาษีและความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ในด้านแรงงาน ระบบการศึกษาของลาวยังไม่ตอบโจทย์ต่อความต้องการแรงงานเฉพาะทาง บริษัทไทยจึงต้องรับผิดชอบในการฝึกอบรมแรงงานเอง รัฐบาลลาวควรเร่งพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับตลาด ขณะที่ไทยสามารถสนับสนุนโดยส่งเสริมความร่วมมือเพื่อจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในลาว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในภูมิภาค อีกประเด็นสำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของกฎหมายและกฎระเบียบในลาว ซึ่งมักขึ้นอยู่กับการตีความหรือดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีความยืดหยุ่นและใช้กลยุทธ์เชิงสัมพันธ์ในการดำเนินธุรกิจ ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐาน แม้จะมีความก้าวหน้า เช่น การเชื่อมโยงทางรางกับจีน แต่ระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่เสถียร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อธุรกิจในยุคดิจิทัล รัฐบาลลาวมีหน้าที่เปิดกว้างต่อการปรับปรุงนโยบายให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน รวมถึงส่งเสริมการจ้างงานในประเทศเพื่อลดการอพยพแรงงาน และมุ่งพัฒนาแหล่งพลังงานที่ยั่งยืน เช่น พลังน้ำและพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานและดึงดูดการลงทุน ดังนั้น บทบาทของภาครัฐไทยระหว่างปี พ.ศ. 2560-2567 มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการลงทุนของบริษัทไทยในลาว โดยเฉพาะผ่านกลไกด้านภาษี การเงิน กฎหมาย และความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ (G2G) แม้จะเผชิญข้อจำกัดจากระบบราชการและกฎระเบียบในประเทศปลายทาง แต่ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนสามารถผลักดันการลงทุนที่ยั่งยืน และเป็นต้นแบบของการพัฒนาในระดับภูมิภาคได้ในอนาคต

3. ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันกับรัฐบาลไทย รัฐบาลลาว และหน่วยงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการผลักดันการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในประเทศลาว ช่วงปี พ.ศ. 2560-2567

3.1 ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและกลไกสนับสนุนจากรัฐไทยต่อกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชัน

การลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันใน สปป.ลาว สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของภาคเอกชนไทยในการขับเคลื่อนความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคี โดยเน้นการพัฒนาเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของลาว การลงทุนนี้ไม่เพียงช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของลาว แต่ยังยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย อมตะให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับภาครัฐของลาว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจ ทั้งในเชิงกฎหมายและนโยบายการส่งเสริมการลงทุน ส่งผลให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มอมตะได้ริเริ่มโครงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะแรงงานลาว เพื่อเติมเต็มช่องว่างของระบบการศึกษาที่ยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ทั้งยังตั้งเป้าสร้างผู้นำท้องถิ่นรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการธุรกิจระดับสากล นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนไทยในโครงการนี้ ยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพของทุนไทยในเวทีต่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับการแข่งขันระดับภูมิภาค การสนับสนุนจากรัฐไทยในด้านกฎหมาย การเงิน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นแรงหนุนสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของนักลงทุนไทย และส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ

3.2 ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มทุนไทยในการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการลงทุนในลาว

การลงทุนของกลุ่มอมตะคอร์ปอเรชันใน สปป.ลาว เป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนบทบาทของกลุ่มทุนไทยในการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจระดับภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม แม้จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐไทยในด้านสิทธิพิเศษทางภาษีและ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน แต่การดำเนินงานในระดับพื้นที่ยังเผชิญกับอุปสรรคหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องแรงงาน ระบบราชการ และนโยบายภาษีของลาว ปัญหาสำคัญ คือ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทาง เช่น วิศวกร ช่างเทคนิค และ การตลาด รวมถึงข้อจำกัดด้านภาษา ทำให้บริษัทต้องลงทุนในการฝึกอบรมภายในและพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ นอกจากนี้ โครงสร้างเงินเดือนที่ไม่มีมาตรฐาน รวมถึงค่าครองชีพที่สูงและอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของแรงงานในพื้นที่ ส่วนในด้านนโยบาย รัฐบาลลาวแม้จะมีแนวทางสนับสนุนการลงทุน แต่ระบบการอนุมัติยังล่าช้า ขาด

ความคล่องตัว และสิทธิพิเศษที่เสนอให้นักลงทุนยังไม่สามารถแข่งขันได้กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม ส่งผลให้นักลงทุนไทยต้องออกแบบแรงจูงใจเพิ่มเติม เช่น การให้สวัสดิการพิเศษหรือการเจรจาเงื่อนไขทางภาษีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น กลุ่มทุนไทยอย่างอมตะ จึงไม่ได้มีบทบาทเพียงในฐานะนักลงทุน แต่ยังเป็น “ชนชั้นนำเชิงนโยบาย” ที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายภาครัฐและเอกชนข้ามพรมแดน เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในประเทศปลายทางได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในแง่การพัฒนาแรงงาน ระบบราชการ และนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น พลังงานสะอาดและอุตสาหกรรมแปรรูป หากสามารถจัดการความร่วมมือเหล่านี้ได้อย่างสมดุล การลงทุนในลาวจะไม่เพียงสร้างผลตอบแทนทางธุรกิจ แต่ยังสร้างผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจภูมิภาคในระยะยาวอย่างยั่งยืน

3.3 บทบาทของหน่วยงานระหว่างประเทศและการเชื่อมโยงเครือข่ายนโยบายในระดับภูมิภาค

การลงทุนของอมตะในลาวระหว่างปี พ.ศ. 2560-2567 เชื่อมโยงกับอุปสรรคหลายประการที่กระทบต่อการพัฒนาโครงการนิคมอุตสาหกรรมในลาว หนึ่งในอุปสรรคหลักที่พบ คือ ความไม่ชัดเจนของกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ระบบราชการที่ล่าช้าและมีความซับซ้อน ส่งผลให้การลงทุนในลาวไม่มั่นคงและเกิดความไม่แน่นอนในกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ นักธุรกิจต้องเผชิญกับความยากลำบากในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่อาจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการดำเนินงานยังต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ทำให้กระบวนการขออนุมัติหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้า นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานในลาวยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในด้านการขนส่ง เนื่องจากลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ทำให้การขนส่งสินค้าผ่านทางทะเลไม่สามารถทำได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับธุรกิจที่จำเป็นต้องใช้เส้นทางการขนส่งทางทะเล แม้รัฐบาลลาวจะมีโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างรถไฟความเร็วสูงและทางด่วนเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่การพัฒนาในบางด้านยังคงมีข้อจำกัดและยังต้องการการพัฒนาต่อไป ประกอบกับแรงงานฝีมือที่มีทักษะสูงยังคงขาดแคลนในหลายสาขา เช่น วิศวกรรม บัญชี และการขาย อีกทั้งแรงงานในลาวยังคงมีแนวโน้มออกไปทำงานในต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาแรงงานท้องถิ่นเพื่อรองรับความต้องการในนิคมอุตสาหกรรมกลายเป็นความท้าทายที่สำคัญ รัฐบาลลาวจึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงการฝึกอบรมแรงงานและปรับปรุงคุณภาพชีวิตเพื่อดึงดูดแรงงานที่มีทักษะกลับมาทำงานในประเทศ รวมทั้งมีความพยายามในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศผ่านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นมิตรของประชากร แต่ยังขาดการสนับสนุนที่ต่อเนื่องและไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนได้มากพอ การส่งเสริม Soft Power จึงเป็นอีกหนึ่งด้านที่ยังต้องการการพัฒนาเพิ่มเติม แม้ว่ารัฐบาลลาวจะพยายามปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและกฎหมายภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุน แต่รัฐบาลไทยเองยังขาดมาตรการสนับสนุนที่ชัดเจนสำหรับนักลงทุน SME ในลาว ซึ่งทำให้การลงทุนในลาวยังคงมีความไม่แน่นอนและขาดการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจในบางส่วน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีอุปสรรคหลายประการที่ต้องเผชิญ การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะในลาวก็ยังมีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จ หากรัฐบาลทั้งสองประเทศสามารถร่วมมือกันพัฒนานโยบายและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม รวมถึงการปรับปรุงระบบราชการและการส่งเสริมการฝึกอบรมแรงงาน นอกจากนี้ การพัฒนา Soft Power และการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและความมั่นคงในการลงทุนระยะยาว

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมอมตะในประเทศลาว พ.ศ. 2560-2567 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การขยายตัวของกลุ่มบริษัทอมตะคอร์ปอเรชันเข้าไปลงทุนในประเทศลาว ถือเป็นตัวอย่างสำคัญของบทบาทชนชั้นนำทางธุรกิจไทยที่สามารถสร้างอิทธิพลในเศรษฐกิจระดับภูมิภาค สอดคล้องกับทฤษฎีชนชั้นนำที่อธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมที่มีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบพีระมิด โดยกลุ่มคนจำนวนน้อยซึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมจะอยู่ที่จุดยอดของพีระมิด ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มชนชั้นนำดังกล่าวมีความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร ข้อมูล และการตัดสินใจเชิงนโยบายมากกว่าคนทั่วไป (Pareto, 1935; Mosca, 1939;

Mills, 1956; Michels, 1999) โดยการลงทุนดังกล่าวมิได้เป็นเพียงการแสวงหาผลตอบแทนเชิงพาณิชย์เท่านั้น หากแต่เป็นกลยุทธ์ระยะยาวที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในมิติต่าง ๆ หนึ่งในผลประโยชน์สำคัญที่เกิดจากการลงทุนของกลุ่มอมตะในลาว คือ การเปิดตลาดใหม่ให้แก่ธุรกิจไทย โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปที่สามารถใช้ทรัพยากรต้นทุนต่ำจากลาวในการเพิ่มมูลค่าในกระบวนการผลิต จากนั้นจึงนำกลับมาสร้างประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจไทย เช่น การส่งออกสินค้าสำเร็จรูปไปยังตลาดโลก สอดคล้องกับทฤษฎีเครือข่ายนโยบาย ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสียหลากหลายกลุ่ม ซึ่งมีบทบาทร่วมกันในการกำหนด ทบทวน และผลักดันนโยบายสาธารณะ รัฐมิใช่ผู้กำหนดนโยบายเพียงลำพัง แต่เป็นหนึ่งในตัวแสดงภายในเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาครัฐกิจ หน่วยงานรัฐ และองค์กรอื่น ๆ (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2542; Rhodes, 1997; Marsh & Smith, 2000) โดยการเชื่อมโยงลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเชิงเสริมระหว่างสองประเทศที่เอื้อต่อการเติบโตของทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มการเมือง ที่อธิบายความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย โดยกลุ่มผลการเมืองต่าง ๆ มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ เพื่อให้เกิดนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน (Truman, 1951; Olson, 1965; Lowi, 1979) ยิ่งไปกว่านั้น การลงทุนของบริษัทไทยในลาวยังช่วยลดการพึ่งพาการเป็นเพียงคู่ค้าหรือผู้รับจ้างผลิตจากบริษัทต่างชาติ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของภาคธุรกิจไทยในอดีต การขยายฐานการผลิตและการตลาดในลาวจึงกลายเป็นกลไกหนึ่งในการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ธุรกิจไทยในระยะยาว ด้วยการสร้างห่วงโซ่มูลค่าที่ไทยมีบทบาทเป็น “ผู้ควบคุมกระบวนการผลิต” มากกว่าการเป็น “ผู้รับคำสั่งผลิต” อีกมิติที่ไม่ควรมองข้าม คือ ประเด็นด้านวัฒนธรรมและสังคม การดำเนินธุรกิจในประเทศลาวเปิดโอกาสให้นักลงทุนไทยได้เรียนรู้ เข้าใจ และปรับตัวเข้ากับบริบทท้องถิ่นที่มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ และเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในตลาดของประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการเพิ่มความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและลาวในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบขนส่ง การพัฒนาพลังงาน และการเชื่อมต่อบริการโลจิสติกส์ เพื่อรองรับการลงทุนขนาดใหญ่และลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ
2. ควรมีการพัฒนาและเสริมสร้างความชัดเจนในกรอบกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อดึงดูดนักลงทุน โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิในที่ดินและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม
3. ควรส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะแรงงานในประเทศลาวให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของการลงทุนและสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2562). รายงานผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ 2562. ผู้แต่ง.
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2565). ยุทธศาสตร์การพัฒนานิคมอุตสาหกรรม. ผู้แต่ง.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2560). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน: กระบวนทัศน์การพัฒนาสู่ประเทศไทย 4.0*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2563). รายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ผู้แต่ง.

อนุสรณ์ ลีมนานี. (2542). รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลง: การพิจารณาในเชิงอำนาจ นโยบาย และเครือข่ายความสัมพันธ์.
เดิอนตุลา.

Lowi, T. J. (1979). *The end of liberalism: The second republic of the United States*. (2nd ed.). W.W. Norton.

Marsh, D., & Smith, M. (2000). Understanding policy networks: Towards a dialectical approach. *Political Studies*, 48(1), 4-21.

Michels, R. (1999). *Political parties: A sociological study of the oligarchical tendencies of modern democracy*. Routledge.

Mills, C. W. (1956). *The power elite*. Oxford University Press.

Mosca, G. (1939). *The ruling class*. McGraw-Hill.

Olson, M. (1965). *The logic of collective action: Public goods and the theory of groups*. Harvard University Press.

Pareto, V. (1935). *Mind and society: A treatise on general sociology*. Harcourt, Brace.

Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding governance: Policy networks, governance, reflexivity and accountability*. Open University Press.

Truman, D. B. (1951). *The governmental process: Political interests and public opinion*. Alfred A. Knopf.

United Nations Conference on Trade and Development. (2023). *World investment report 2023: Investing in sustainable energy for all*. Author.

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2022). *COVID-19 and its economic impact in southeast asia*. Author.